

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет**

**Затверджую
Ректор
А.В. Васильєв
3 січня 2018 р.**

**Звіт про роботу бібліотеки
у 2017 році**

ВИКОНАВЦІ:

Капленко І.М. – директор бібліотеки

Рев'якіна В.В. – заступник директора

Крицька О.В. – зав. Медичної бібліотеки

Ониксимова Л.Т. – зав. філії бібліотеки

Крамаренко О.А. – бібліотекар 2 категорії

м. Суми, 2018 р.

ЗМІСТ

I. Бібліотечно-інформаційний комплекс.....	3
1. Структура, формування та організація бібліотечних фондів.....	3
2. Надходження друкованих та електронних видань.....	4
3. Основні показники роботи бібліотек комплексу.....	4
II. Бібліотечно-інформаційний центр.....	5
1. Структура та формування фонду	5
2. Аналіз показників роботи БІЦ.....	6
3. Розвиток ресурсів власної генерації	9
3.1 Інституційний репозитарій СумДУ.....	9
3.2 Статистика контенту та популярності електронного каталогу.....	11
4. Науково-методична робота. Підвищення кваліфікації	13
4.1 Науково-методична робота.....	13
4.2 Підвищення кваліфікації працівників бібліотеки.....	14
5. Інформаційна та довідково-бібліографічна робота	16
5.1 Довідково-бібліографічна робота.....	16
5.2 Навчання користувачів основам бібліотечно-інформаційної грамотності	16
6. Популяризація ресурсів, сервісів, послуг. Культурно-просвітницька робота	17
6.1 Популяризація ресурсів.....	17
6.2 Культурно-просвітницька робота	18

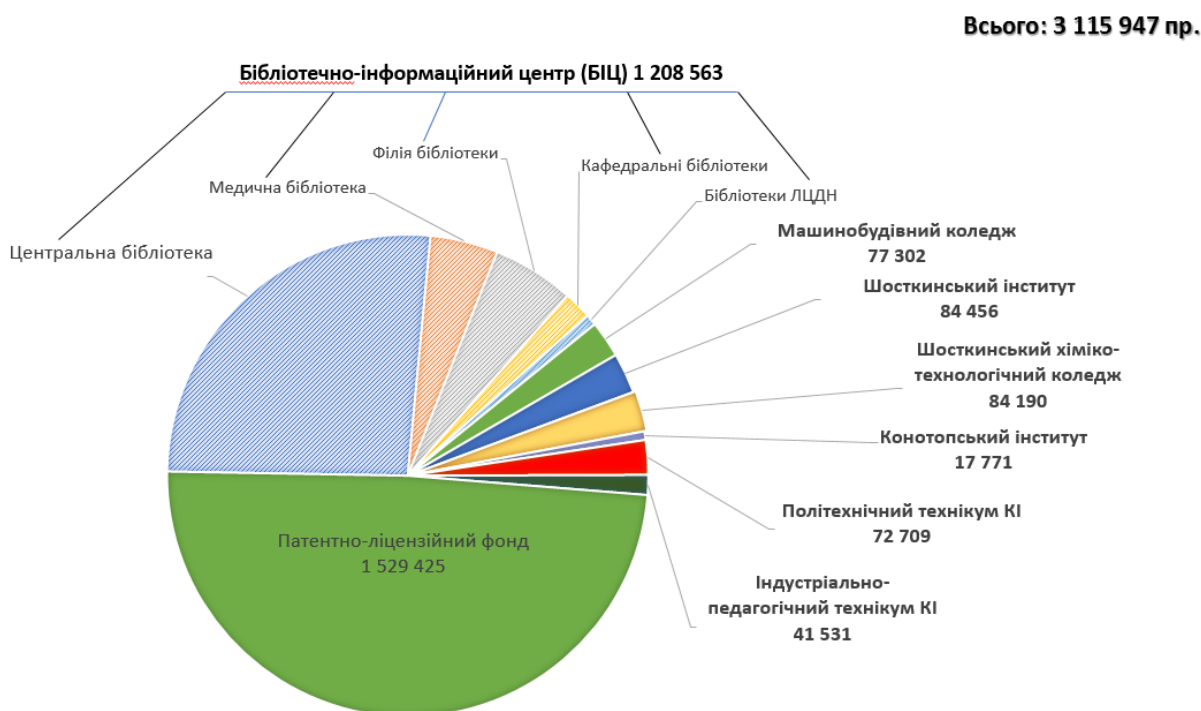
I. Бібліотечно-інформаційний комплекс

1. Структура, формування та організація бібліотечних фондів

Бібліотечно-інформаційний комплекс (БІК) СумДУ – складова інтегрованої інформаційної системи університету. Діяльність комплексу спрямована на забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім і науковим процесом. Бібліотека пропонує викладачам і студентам ресурси та інструменти для ефективної організації навчальної та наукової діяльності.

Фонд БІК є універсальним та багатогалузевим. Основну частину його становить навчальна та наукова література з питань природничих, технічних, гуманітарних та економічних наук, а також художня література. У 2017 році фонди бібліотек БІК поповнювалися як друкованими, так і електронними виданнями. Загальний фонд складає 3 115 947 прим., що на 1% більше у порівнянні з 2016 р. (3 084 226 прим.) (Діаграма 1).

Діаграма 1. Загальний фонд Бібліотечно-інформаційного комплексу (примірники)

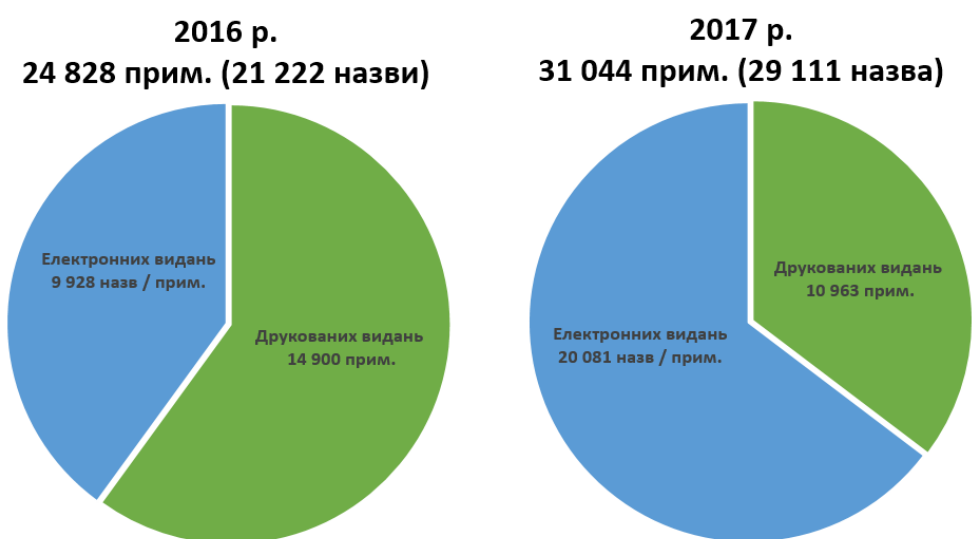

Сучасний процес формування фонду – це підтримка постійно діючої системи заходів, спрямованих на створення, планомірне поповнення, упорядкування сукупності документів відповідно до потреб здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців. Бібліотека активно співпрацює з кафедрами університету, інформує про нові видання як в електронному, так і в друкованому вигляді, які з’являються на книжковому ринку України.

2. Надходження друкованих та електронних видань

Основними джерелами комплектування Бібліотечно-інформаційного комплексу у 2017 році були: видавництва та книготорговельні організації України; видавництво університету; дар від авторів, організацій, фондів; книгообмін. Надходження до фондів у 2017 році становить 31 044 прим., що на 25% більше, ніж у 2016 році (24 828 прим.), за рахунок поповнення електронної бібліотеки та репозитарію електронними виданнями на 28% (20 081 прим.). (Діаграма 2)

Діаграма 2. Поповнення загального фонду (примірники)

3. Основні показники роботи бібліотек комплексу

Традиційними показниками роботи бібліотеки є кількість користувачів, відвідування і книговидача (Таблиця 1).

Таблиця 1. Основні показники роботи бібліотек комплексу

Показник	2016	2017	Динаміка	Примітки
Кількість користувачів у тому числі:	65 879	63 254	-4%	
користувачів бібліотеки, за єдиним обліком, усього чол.	20 060	16 908	-16%	
у тому числі: студенти	15 774	13 821	-12%	
кількість віддалених користувачів	45 819	46 346	+1%	
Відвідування, чол.	1 032 454	1 037 716	+1%	з урахуванням віддаленого обслуговування
у т.ч. підрозділів бібліотеки	662 368	624 146	-6%	
у т.ч. звернень до серверів бібліотеки	348 709	391 385	+12%	збільшення зовнішніх

				звернень до серверів бібліотеки
у т.ч. кількість відвідувань масових заходів	21 377	23 442	+10%	
Книговидача, прим.	4 405 735	4 023 063	-9%	з урахуванням завантажень електронних видань
у т.ч. завантажень електронних видань	2 407 327	2 374 191	-1%	зменшення кількості завантажень документів з репозитарію-19 %

У 2017 році кількість користувачів бібліотек комплексу складає 63 254 особи, що на 4% менше в порівнянні з 2016 роком. Одночасно спостерігається збільшення кількості віддалених користувачів 46 346 (45 819).

Кількість відвідувань підрозділів бібліотек комплексу користувачами зменшилась на 6%. Водночас збільшилась кількість звернень до серверів бібліотек на 12% - 391 385 (348 709).

Зменшення книговидачі по усім бібліотекам комплексу на 9% обумовлено зменшенням кількості користувачів.

II. Бібліотечно-інформаційний центр

1. Структура та формування фонду

Бібліотечно-інформаційний центр (БІЦ) університету має розгалужену систему, до складу якої входять: Центральна бібліотека, Медична бібліотека, Філія бібліотеки, 36 кафедральних бібліотек, 8 бібліотек при локальних центрах дистанційного навчання.

Медична бібліотека забезпечує навчальний процес та науково-дослідну роботу професорсько-викладацького складу, науковців, інтернів, студентів, студентів-іноземців (кількість яких складає понад 35% від загальної кількості студентів). З 2017 року співробітниками бібліотеки було започатковано проведення лекцій «Основи інформаційної культури» для англомовних іноземних студентів англійською мовою.

Обслуговування користувачів здійснюється на абонементі; читальному залі навчально-методичної, наукової, художньої літератури та рідкісних видань; читальному залі навчально-методичної та наукової літератури за спеціальністю «Стоматологія» з 106 посадковими місцями та з 11 КРМ.

Фонд бібліотеки налічує 142 493 прим. За поточний рік фонд медичної бібліотеки поповнився 2 285 примірниками (з них 968 примірників книг), зокрема цінними виданнями компанії Elsevier.

Філія бібліотеки забезпечує наукову діяльність, навчально-виховний процес студентів та професорсько-викладацького складу ННІ права та ННІ бізнес-технологій «УАБС».

Відвідувачі бібліотеки користуються інформаційними ресурсами та сервісами навчального абонементу, абонементу художньої літератури, читального залу, сектору інформаційно-аналітичної роботи та електронних ресурсів.

До послуг користувачів 78 традиційних посадкових місць та 38 автоматизованих робочих місць, зокрема 27 – для користувачів.

Обслуговування здійснюється в автоматизованому режимі з використанням RFID- та штрих-кодових технологій.

У 2017 році завершено процес створення єдиного ресурсу «Інституційний репозитарій Сумського державного університету» шляхом об'єднання репозитаріїв СумДУ та УАБС. Завершено створення єдиного ресурсу «Електронний каталог» шляхом конвертації електронного каталогу УАБС до існуючого каталогу СумДУ.

Фонд філії становить 171 608 прим. видань (35 571 назв). За поточний рік фонд поповнився 1 538 прим. документів (322 назв).

Кафедральні бібліотеки розташовані на 36 кафедрах. Загальний фонд складає 58 254 прим., що на 1% менше у порівнянні з 2016 р. (60 939 прим.). Зменшення відбулося у зв'язку з перерозподілом фондів.

Бібліотеки при локальних центрах дистанційного навчання. Кількість бібліотек – 8 (9). Загальний фонд складає 23 094 прим., що на 18% менше у порівнянні з 2016 р. (28 349 прим.).

Загальний фонд **БЦ** у 2017 році складає 1 208 563 прим., що на 3% більше у порівнянні з 2016 р. (1 179 149). За 2017 рік надійшло до фонду 30 283 примірників.

У порівнянні з 2016 роком збільшились надходження електронних видань на 50%. У ході проведення робіт з об'єднання репозитаріїв УАБС та СумДУ було перенесено 11 926 матеріалів.

2. Аналіз показників роботи БЦ

Таблиця 2. Показники роботи БЦ

Показник	2016	2017	Динаміка	Примітки
Користувачів	60 530	58 485	-3%	
користувачів бібліотеки за єдиним обліком, усього чол.	14 711	12 139	-17%	
у тому числі: студенти	11 740	9 818	-16%	
кількість віддалених користувачів	45 819	46 346	+1%	
Відвідування, чол.	909 300	936 075	+3%	з урахуванням віддаленого обслуговування
у т.ч. підрозділів бібліотеки	550 164	528 887	-4%	

у т.ч. звернень до серверів бібліотеки	342 998	387 820	+13%	збільшення зовнішніх звернень до серверів бібліотеки
у т.ч. кількість відвідувань масових заходів	16 138	19 365	+20%	збільшення кількості масових заходів
Книговидача, прим.	4 119 722	3 769 720	-8%	з урахуванням завантажень електронних видань
у т.ч. завантажень електронних видань	2 392 643	2 359 965	-1%	зменшення кількості завантажень документів з репозитарію - 19%

У 2017 році кількість користувачів бібліотеки складає 58 485 осіб, що на 3% менше в порівнянні з 2016 роком. Одночасно спостерігається збільшення кількості віддалених користувачів на 1% - 46 346 .

Кількість відвідувань бібліотеки користувачами збільшилась на 3%, за рахунок збільшення кількості звернень до серверів бібліотеки (електронний каталог, сайт, репозитарій) на 13% (387 820).

Зменшення книговидачі на 8% обумовлено зменшенням кількості користувачів. Подібна ситуація спостерігається у всіх бібліотеках ЗВО України.

Наразі відбуваються зміни у бібліотечно-інформаційному середовищі, що характеризуються світовими тенденціями – впровадженням та інтенсивним розвитком інформаційних технологій, поширення набувають електронні ресурси, які забезпечують збереження та постійний доступ до бібліографічної, текстової, візуальної та іншої інформації.

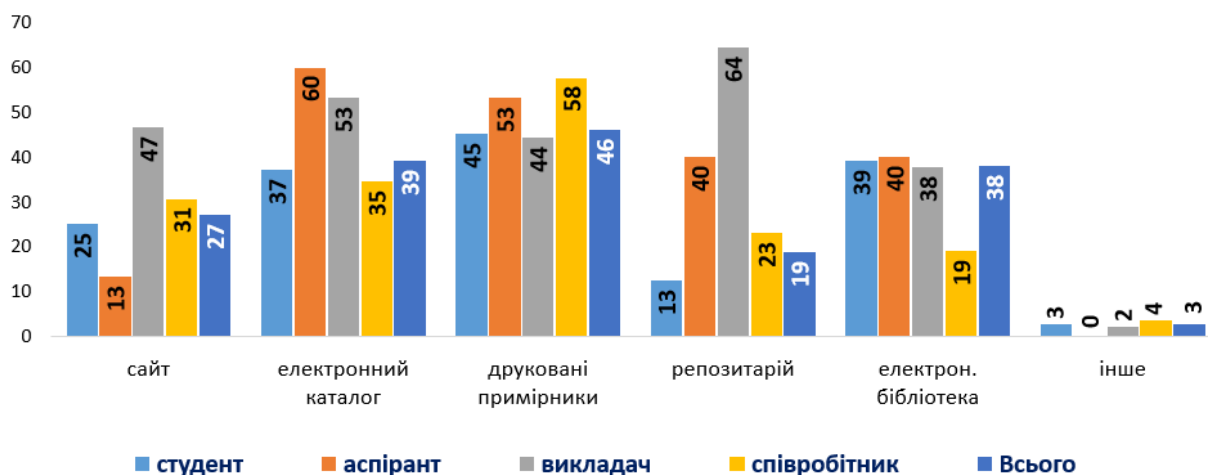
Подібна тенденція супроводжується переходом користувачів до віртуального середовища, що дозволяє вважати їх повноцінними цифровими користувачами бібліотеки.

З метою покращення якості обслуговування та послуг, що надаються БЦ, отримання інформації щодо використання бібліотечних ресурсів, наповнення бібліотечних фондів та електронних ресурсів, за ініціативи Бібліотеки, Лабораторією моніторингу якості освітньої діяльності було проведено анкетування в рамках впровадження системи внутрішнього оцінювання якості освітньої діяльності.

В опитуванні взяли участь усі категорії користувачів. На питання «Що найчастіше спонукає звернутися до бібліотеки» більше третини опитаних респондентів зазначили, що звертається до бібліотеки через відсутність літератури в Інтернеті (37%). Користуються бібліотечними ресурсами за рекомендацією викладачів 26%. Понад 30% респондентів зазначили, що їх спонукають відвідати бібліотеку зручні форми роботи та можливість отримати кваліфіковану допомогу під час пошуку необхідної інформації.

У ході опитування з'ясували, яким ресурсам надають перевагу різні категорії користувачів (Діаграма 3).

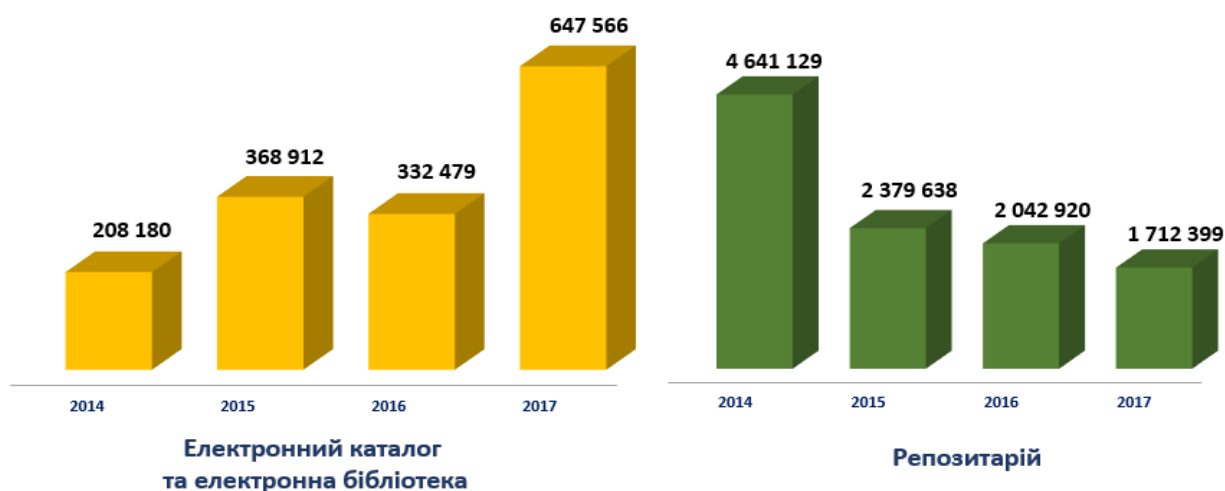
Діаграма 3. Аналіз користування ресурсами бібліотеки

У середньому друкованими примірниками видань користується 46% користувачів, 39% користуються електронним каталогом, 38% електронною бібліотекою, 27% відвідують сайт. Отже, традиційне та електронне середовище є взаємодоповнюючими, створюючи єдиний інформаційний простір. Веб-простір надає можливість віддаленого доступу до необхідної інформації на таких же умовах, що і безпосередньо в межах бібліотеки, є повноцінною системою дистанційного обслуговування. Аналізуючи отримані дані, можемо зазначити, що всі категорії користуються рівною мірою як електронними ресурсами, так і друкованими виданнями.

Оскільки форми роботи передбачають користування не лише традиційними ресурсами, а й електронними, було здійснено порівняльний аналіз завантажень електронних версій з репозитарію та електронної бібліотеки (Діаграма 4).

Діаграма 4. Аналіз завантажень електронних версій

У цьому році зросли показники завантажень з електронної бібліотеки та електронного каталогу, оскільки збільшується наповнення фонду бібліотеки електронними версіями, користувачі вже більше web-орієнтовані в

інформаційних ресурсах, електронних базах даних, ресурсах з можливістю віддаленого користування. Показник завантажень матеріалів з репозитарію зменшився, що обумовлено насиченням інформаційними матеріалами, які були заархівовані раніше, інтерес викликають матеріали, які мають наукову новизну.

3. Розвиток ресурсів власної генерації

3.1 Інституційний репозитарій СумДУ

У 2017 році проводилась робота зі злиття Репозитаріїв СумДУ та УАБС, поточного наповнення матеріалами депозиторів та видавництва СумДУ. Електронний архів поповнився 14 861 документом, з яких: 2 935 матеріалів заархівовані депозиторами, 11 926 матеріалів перенесені з репозитарію УАБС.

У ході проведення робіт з об'єднання репозитаріїв УАБС та СумДУ було оновлено зовнішню та внутрішню структури: додано факультети, кафедри УАБС для здійснення реєстрації депозиторів, створено нові колекції відповідно до оновленої структури інститутів СумДУ.

Було здійснено інтеграцію депозиторів УАБС до бази депозиторів СумДУ, закріпивши за ними відповідні кафедри.

Співробітниками бібліотеки була проведена робота з перевірки та корегування кожного матеріалу у відповідності з усталеними рекомендаціями розміщення матеріалів у репозитарії СумДУ (інструкція користувача «Інституційний репозитарій СумДУ: реєстрація, самоархівування, сервісно-пошукові можливості»).

Протягом року було здійснено постійну підтримку ресурсу:

- для коректної роботи механізму збору записів та обміну метаданими було оновлено протокол ОАІ до версії 2.0;
- з метою інтеграції з хаб-репозитаріями було здійснено інтеграцію тегів DC в публікації;
- здійснювалась обробка файлів розміру > 5 мб, які не індексуються Google Scholar автоматично;
- проводилось оновлення помилок, знайдених розробниками DSpace.

Протягом року проводилося індивідуальне консультування депозиторів (було надано 480 консультацій). Було організовано 3 навчально-практичних семінари для студентів/магістрів, аспірантів, викладачів. Постійно здійснювалась робота з популяризації ресурсу: 3 статті на сайті університету, 8 новин у соціальних мережах, 14 тем email-інформування.

Регулярно проводились роботи з оптимізації пошуку, індексації сайту пошуковими системами, аналізувались показники статистики сайту згідно з даними Інтернет-порталу Openstat, вбудованої відкритої статистики платформи DSpace, проводився моніторинг цитування з використанням пошукової системи Google Scholar.

Із року в рік репозитарій СумДУ, згідно із загальноновизнаним рейтингом Webometrics, займає лідируючу позицію серед репозитаріїв України та чільне місце у загальному рейтингу репозитаріїв та серед інституційних депозитаріїв. У 2017 році за **січневою версією рейтингу Webometrics** репозитарій СумДУ посідає:

- серед репозитаріїв України – **1** місце;
- у загальному рейтингу – **317** місце;
- серед інституційних репозитаріїв – **303** місце.

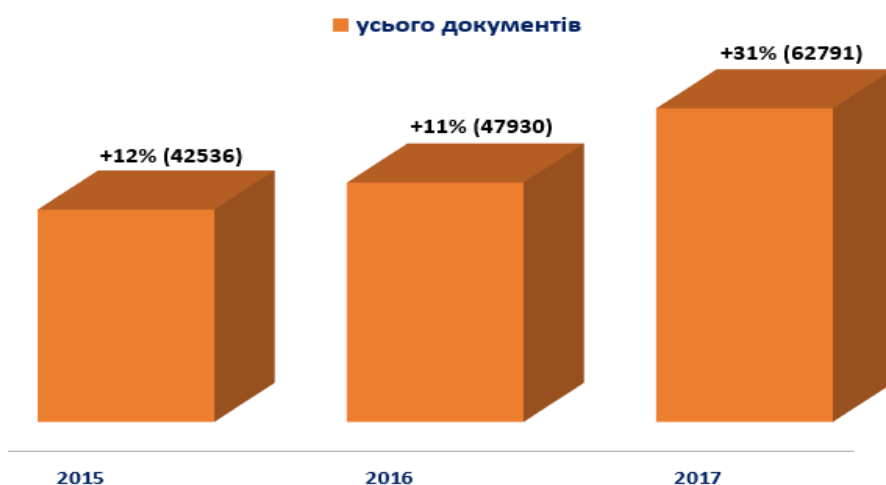
Згідно з **липневою** версією рейтингу **Webometrics** репозитарій СумДУ посідає:

- серед репозитаріїв України – **1** місце;
- у загальному рейтингу – **319** місце;
- серед інституційних репозитаріїв – **310** місце.

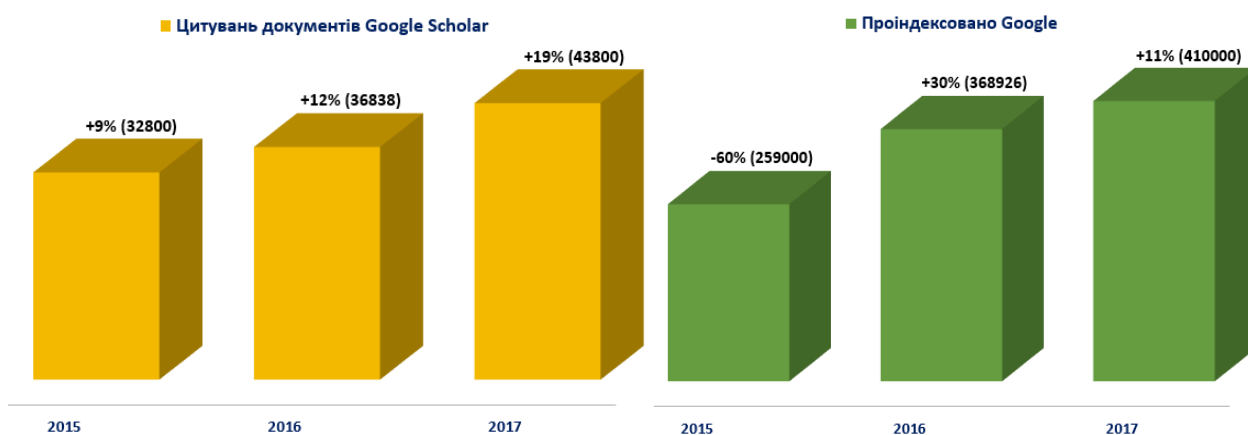
Таблиця 3. Статистика контенту та популярності репозитарію

№	Статистика репозитарію	2016	2017	Динаміка	Динаміка %
1.	Контент:				
	документів, усього:	47 930	62 791	14 861	+31%
	Введено	5 540	14 861	9 321	+168%
2.	Статистика використання:				
	Візитів	152 602	175 816	23 214	+15%
	Переглядів	551 153	769 515	218 362	+40%
	завантажень документів	2 042 920	1 712 399	410 003	-19%
	Географія	158	159	1	+1%
3.	Вебометрія:				
	проіндексовано Google	368 926	410 000	41 074	+11%
	цитовань док. Google Scholar	36 838	43 800	6 962	+19%

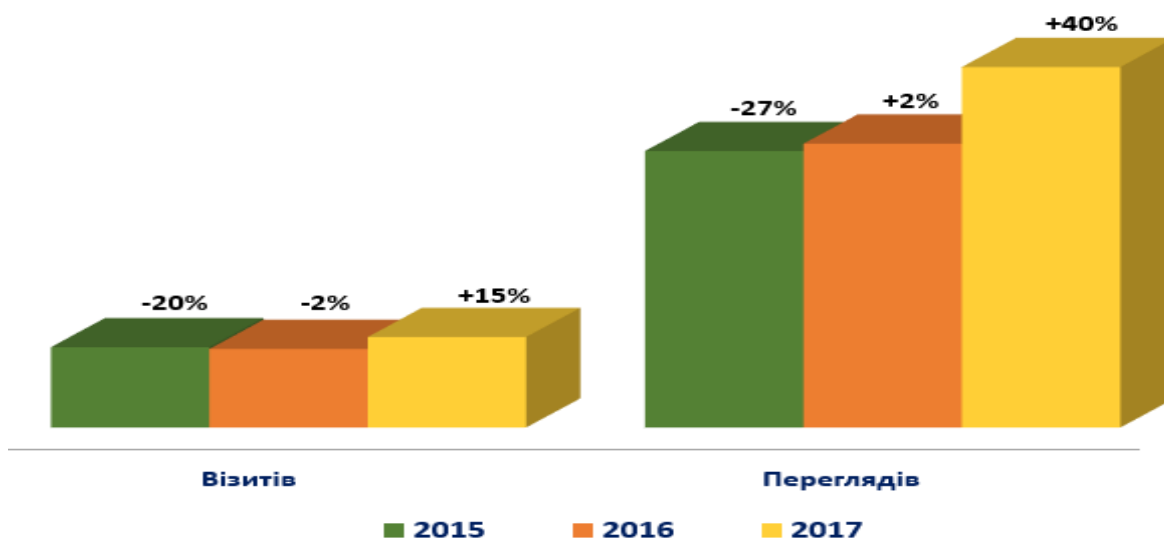
Діаграма 5. Порівняльна динаміка наповнення репозитарію за 2015-2017 рр.

Діаграма 6. Порівняльний аналіз вебметричних показників репозитарію за 2015-2017 рр.

Діаграма 7. Порівняльна статистика використання репозитарію за 2015-2017 рр.

3.2 Статистика контенту та популярності електронного каталогу

Швидкість та оперативність пошуку, доступність 24 години на добу, 7 днів на тиждень роблять ЕК одним із найзатребуваніших ресурсів. Електронний каталог бібліотеки відображає усі процеси у режимі реального часу та повністю відтворює увесь фонд бібліотеки та її підрозділів. ЕК забезпечує: віддалений цілодобовий доступ до бібліографічної інформації без авторизації; багатоаспектний пошук документів; актуальна інформація про розподіл примірників та їх наявність; сортування результатів пошуку; доступ до електронних копій; замовлення документів on-line; перегляд персонального електронного формуляра та історії книговидачі; можливість створення списку

відібраної літератури, його друку та доставки на електронну пошту; перегляд статистики видач/завантажень кожного документа тощо.

У 2017 році проводилась робота з поточного наповнення електронного каталогу новими бібліографічними описами (додано за рік 25 990).

Світові тенденції глобалізації та конвергенції освіти висунули на перший план такий пріоритетний напрям сумісної діяльності вишу та його бібліотеки як впровадження дистанційного навчання та подальший його супровід. З цією метою бібліотеки вищої школи пропонують таку модель інформаційного забезпечення як електронні бібліотеки. Саме ЕБ як елемент в основі освітнього простору створюють передумови для отримання ефективного співробітництва між різними учасниками освітнього процесу та формування єдиного інформаційно-освітнього середовища ВНЗ.

Фонд бібліотеки постійно поповнюється електронною, аудіовізуальною інформацією у вигляді електронних версій сучасних видань та завдяки створенню цифрових копій традиційних друкованих документів. Доступ до електронного фонду (контенту) бібліотеки СумДУ забезпечено через «Електронну бібліотеку». З метою підтримки політики відкритого доступу електронні навчально-методичні, наукові видання СумДУ розміщені у відкритий доступ через мережу Інтернет.

Був здійснений перехід на оновлену веб-версію ЕК та ЕБ, де було реалізовано такі функціональні можливості:

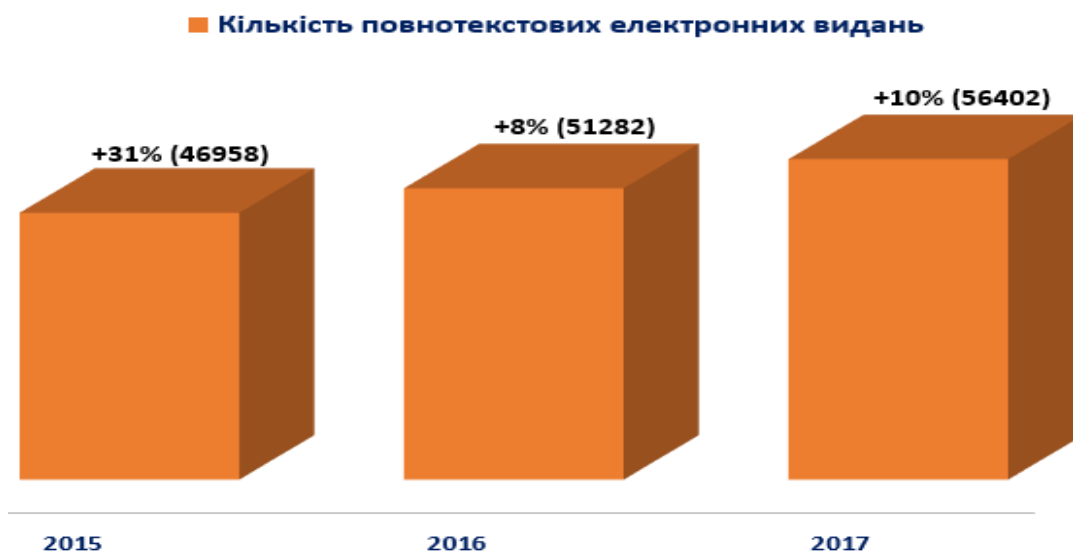
- інтерфейс 3-ма мовами (укр., рос., англ.);
- додано поле пошуку тем за класифікатором;
- реалізовано можливість перегляду статусу замовлення з персонального формуляра користувача;
- у власному електронному формулярі користувача заборгована література виділена червоним.

Для забезпечення зручного й оперативного доступу до інформаційно-бібліотечних ресурсів з термінальних пристроїв передбачено окремий програмний модуль «Термінал». Спрощений та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс дозволяє швидко отримувати доступ користувачів до Електронного каталогу, здійснювати онлайн-замовлення документів. У поточному році даний модуль було встановлено на всіх терміналах (9 терміналів) Конгрес-центру СумДУ.

Таблиця 4. Статистика контенту та популярності Е-каталогу

№	Статистика сайту ЕК	2016	2017	Динаміка	Динаміка %
1.	Контент:				
	описів документів	610 002	635 992	25 990	+4%
1.2	Електронна бібліотека	51 282	56 402	5 120	+10%
	у т.ч. введено за рік	4 324	5 120	796	+18%
2.	on-line сервіси:				
	перегляд формуляра	6 732	6 754	22	0%
	замовлення літератури	4 324	4 453	129	+3%
3.	Завантаження текстів документів	332 479	647 566	315 087	+95%

Діаграма 8. Динаміка наповнення Електронної бібліотеки

4. Науково-методична робота. Підвищення кваліфікації

4.1 Науково-методична робота

Науковий вектор діяльності бібліотеки СумДУ спрямовано на формування електронних ресурсів, популяризацію ідей відкритого доступу, вдосконалення загальнодоступного архіву наукової інформації, підвищення вебметричного рейтингу університету, що впливає на якість надання інформаційних послуг відповідно до міжнародного стандарту ISO. Сприяння інтеграції університетської науки у світовий інформаційний простір реалізується через:

- забезпечення інформаційної підтримки науково-дослідної діяльності;
- розвиток бібліотечно-інформаційного сервісу;
- бібліографування творчого доробку працівників університету, складання та видання бібліографічних покажчиків;
- впровадження у практику діяльності нових моделей наукової комунікації (репозитарій, освітні платформи);
- створення та упорядкування профілів університету;
- надання консультацій науковцям з питань створення авторських профілів у БД Scopus, Web of Science, Google Scholar, спеціалізованих соціальних мережах, реєстрах ідентифікатора автора;
- систематичний аналіз інформації щодо публікаційної активності авторів та їх наукової метрики, проведення бібліометричних досліджень;
- створення презентацій, тематичних відеороликів з підтримки наукових досліджень;
- навчання вчених різним аспектам інформаційного пошуку, роботі зі світовими базами даних наукового цитування, соціальними науковими мережами та ін.

Врахування бібліотекою безперервних змін методик наукових досліджень у всьому світі, швидке реагування на нові інформаційні потреби

користувачів, розширення системи доступів до цифрових ресурсів та орієнтації в них актуалізували необхідність проведення науково-практичних семінарів для аспірантів, вчених та редакцій університетських періодичних видань. Їх тематика передбачає роз'яснення ряду аспектів щодо підвищення індексів цитованості науковців і впливовості періодичних видань, орієнтації у світових базах даних, можливостей наукометричних систем тощо. Протягом року було проведено семінари, практичні заняття, тренінги, вебінари, консультації з питань:

- самоархівування робіт в Репозитарії: загальні правила та вимоги;
- міжнародні стилі оформлення бібліографічних посилань в науковому дослідженні;
- можливості платформи Web of Science для науковця, викладача, адміністратора;
- Scopus: джерело наукової інформації та аналітичний інструмент для оцінки активності публікацій;
- патентний пошук по ресурсам СумДУ, України та світу;
- оформлення бібліографічних посилань у науковому дослідженні;
- пошукові та аналітичні можливості наукометричних баз даних для молодого дослідника та ін..

У поточному році співробітники бібліотеки стали співавторами 2 монографій та інформаційного огляду:

- Капленко І. М. Бібліотечно-інформаційний комплекс / *І. М. Капленко* // ІТ-забезпечення діяльності інноваційного університету: досвід українського вишу : монографія / за заг. ред. А. В. Васильєва. – Суми : СумДУ, 2016. – С. 38-46. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/65696>
- Капленко І. М. Репозитарій Сумського державного університету / *І. М. Капленко, Я. О. Щербак* // Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія. – К.: УкрІНТЕІ, 2017. – С. 75-84. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/65694>
- Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці : інформаційний огляд / автори-уклад.: Н. В. Якуніна, А. А. Чинюк, Я. В. Руденко. – Київ : УБА, 2016. – 41 с. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/65695>

4.2 Підвищення кваліфікації працівників бібліотеки

В умовах прискореного прогресу інформаційно-комп'ютерних технологій і стрімкого розвитку суспільства змінюються соціальні функції бібліотеки, що спонукає до оновлення професійних якостей та компетентностей фахівців.

Обраною стратегією з підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки є орієнтація на зарубіжні практики, важливою складовою яких є

орієнтація на вимоги кадрових порталів, що є своєрідним вектором дій на майбутнє. Підвищення кваліфікації складається з етапів, які співробітники бібліотеки СумДУ проходять відповідно до ступеневого процесу розвитку фахівця:

1) отримання освіти у вищому навчальному закладі – 1 співробітник отримує вищу освіту за напрямом «менеджмент управління».

2) постійне підвищення кваліфікації: 3 співробітники взяли участь в Міжнародних конференціях: «Бібліотеки вищих навчальних закладів: досвід та перспективи» (м. Одеса), «Медичні бібліотеки як осередки збереження та популяризації історико-культурної національної пам'яті» (м. Івано-Франківськ), 1 співробітник взяв участь в круглому столі з питань інтелектуальної власності в інформаційній сфері, профспілковому круглому столі «Сучасні виклики розвитку вищої освіти в умовах реформування», 1 співробітник пройшов сертифіковані відеокурси «Digital-комунікації», 6 співробітників пройшли цикл вебінарів від компанії Clarivate Analytics та отримали сертифікати.

Для володіння достовірною та актуальною інформацією з використання наукометричних баз даних, для забезпечення академічної доброчесності та вирішення інших питань, які безпосередньо пов'язані з професійною діяльністю, отримували консультації від колег, представників компаній-партнерів, співробітників СумДУ тощо.

3) самонавчання – самовдосконалення, участь у професійній комунікації через системне ознайомлення з фаховою періодикою, відвідування тренінгів, презентацій та ін.

Співробітники бібліотеки взяли участь в семінарах, що висвітлювали такі питання: цифрова підтримка наукових досліджень, digital-маркетинг, основні засади протистояння кіберзлочинності, цикл семінарів «Електронне навчання».

Опанували курси: основи програмування CS50 (онлайн); основи комп'ютерної грамотності: розширені можливості; основи інформаційної безпеки; стратегічне мислення.

Пройшли тренінги: питання роботи з реєстратором розрахункових операцій; громадянська журналістика: від кого, про кого, для кого; фінансова грамотність; аналітичні можливості баз даних Scopus та Web of Science; стратегії розвитку: від розробки до втілення; електронні ресурси СумДУ для читачів; оформлення бібліографічних посилань у науковому дослідженні; обговорення «Знайомство з результатами анкетування користувачів бібліотеки СумДУ та обговорення ефективних шляхів залучення користувачів».

Відвідали відкриті лекції: «Академічна доброчесність – крок за кроком до нової академічної культури» в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні SAUIP; цикл практико-орієнтовних лекцій в рамках курсу «Мистецтво й анімація в публічному просторі», організованого Центром освіти дорослих.

Завдяки поєднанню цих етапів професійного зростання фахівці бібліотеки є конкурентоспроможними, повною мірою відповідають високим кадровим вимогам завдяки власній крос-функціональності, працюють на стику професій; є фахівцями у *big data* – вміють аналізувати і розподіляти великі обсяги інформації; є універсальними – вміють творчо мислити, цілеспрямовано досягати мети, володіють кількома мовами.

5. Інформаційна та довідково-бібліографічна робота

5.1 Довідково-бібліографічна робота

З урахуванням різнобічних інформаційних потреб користувачів бібліотека здійснює повну систему бібліографічного інформування: задоволення разових потреб, інформування про нові надходження, тематичне інформування. Забезпечення якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів бібліотеки, застосовуючи як традиційні, так і інноваційні форми роботи; повне, оперативне й компетентне інформування користувачів за профілем їх діяльності і запитів; виконання різного роду запитів, бібліографічні консультації користувачів; підготовка інформаційних, бібліографічних та біобібліографічних матеріалів.

Індивідуальне інформаційне обслуговування надавалося 184 (138) абонентам за 360 (349) темами. Усього надано 7 774 (4 183) інформацій.

Здійснювалось масове інформування про нові надходження: проведено 13 (8) Днів інформації, на яких було представлено 4 977 (3 174) прим. видань. Відвідало 345 (208) користувачів.

Протягом року бібліотека підготувала **інформаційні видання** (друковані та в електронній формі, на сайті бібліотеки *library.sumdu.edu.ua*) – **поточні інформаційні списки**: 60 – з питань вищої освіти, науки, медицини, права, економіки; **рекомендаційний список** 1 (2) «До 200-річчя від дня народження М. І. Костомарова (1817-1885)»; **бібліографічний покажчик** 1 (2) «Друковані праці співробітників СумДУ», **пам'ятка** 1 (1).

Анонси заходів бібліотеки на кожен наступний місяць розміщуються на сайті бібліотеки протягом року у розділі «Бюлетені заходів бібліотеки» (у 2017 р. підготовлено **10 бюлетенів заходів бібліотеки**).

Довідково-бібліографічна робота проводиться усіма підрозділами бібліотеки та включає надання усіх видів довідок (тематичних, адресних, фактографічних, бібліографічних тощо). Було надано **22 480** (23 045) **довідок за рік**. В автоматизованому режимі виконано – 16 147 (15 291) довідок.

5.2 Навчання користувачів основам бібліотечно-інформаційної грамотності

Протягом року було організовано та проведено 19 семінарів, вебінарів і презентацій (375 присутніх), спрямованих на популяризацію ресурсів

бібліотеки, навчання користувачів роботі з наукометричними базами даних, електронними ресурсами, наданими у тестовий доступ і передплачених університетом.

Для студентів першого курсу й аспірантів першого року навчання було проведено 10 лекційних і 28 практичних занять з основ інформаційної культури, на яких було присутньо 750 чоловік.

Із метою оволодіння навичками роботи з ресурсами бібліотеки проведено лекцію для студентів заочної форми навчання «Основи інформаційної культури» (90 студентів).

Постійно проводиться індивідуальна робота з користувачами – надано 550 консультацій з питань роботи з інформаційними ресурсами та щодо користування on-line сервісами бібліотеки, надання on-line довідок.

6. Популяризація ресурсів, сервісів, послуг. Культурно-просвітницька робота

6.1 Популяризація ресурсів

Із метою популяризації ресурсів університету та бібліотеки здійснювалась підготовка та розповсюдження друкованих інформаційних матеріалів – 5 750 (5 666): листівки з адресами сайтів бібліотеки й університету, запрошення приєднатися до групи «Бібліотека СумДУ» в Facebook, методичні рекомендації для аспірантів по роботі з електронними ресурсами бібліотеки, інформаційні листівки до Міжнародного тижня відкритого доступу, інформаційні закладки про on-line замовлення, буклети про інформаційні онлайн-сервіси тощо. На засіданнях ректорату та на кафедрах роздано 860 (980) сигнальних листівок про тестування наукових баз даних, репозитарій СумДУ та іншу актуальну інформацію. Під час екскурсій бібліотекою серед абітурієнтів, гостей було розповсюджено 220 (228) інформаційних буклетів про бібліотеку та її ресурси, 2 диски з фільмом СумДУ «Пересопницьке Євангеліє».

Підготовлено та здійснено електронну розсилку інформаційних повідомлень про нові ресурси (передплачені й у тестовому доступі) та з інших питань на всі e-mail користувачів бібліотеки й усіх співробітників університету (53 повідомлення, зокрема 12 – філія бібліотеки).

Ведеться робота зі студентами, абітурієнтами та науковцями і в соціальних мережах. Створено та додано 422 (з лютого 2017 р.) інформаційні пости актуальної тематики в групі «Бібліотека Сумського державного університету» в соціальній мережі Facebook про нові ресурси, анонси, заходи, що проводяться в бібліотеці й університеті, конкурси, стартапи для студентів, віртуальні тематичні виставки та ін.

Підготовлено 94 (86), зокрема 10 – філія бібліотеки, матеріали у новини на сайт університету.

Продовжено модернізацію, технічну підтримку, наповнення та підтримку в актуальному стані контентів сайту бібліотеки, сайту електронного каталогу, сайту репозитарію.

6.2 Культурно-просвітницька робота

Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки спрямована на формування у майбутніх спеціалістів моральних якостей, національної самосвідомості, інтересу до літератури, мистецтва та сприяє гуманізації та гуманітаризації освіти.

У 2017 році робота проводилася у таких формах:

- Книжкові виставки – 301 (245);
- Комплексні заходи – 15 (24);
- Перегляди літератури – 70 (54);
- Бібліографічні огляди – 54 (100);
- Художні виставки – 6 (8);
- Масові заходи – 280 (208).

Експерсії бібліотекою – 220 (254), відвідало 4 378 (5 148) осіб, зокрема екскурсії для батьків абітурієнтів під час ЗНО – 9 (9). Під час екскурсій були організовані зустрічі батьків із представниками приймальної комісії факультетів СумДУ, взяли участь – 95 (108) осіб, проведено екскурсії з переглядом експозиції музею історико-краєзнавчих досліджень СумДУ – 120 (145), які відвідало 1 797 (2 863) осіб.

У рамках проведення профорієнтаційної та просвітницької діяльності було реалізовано проект «Бібліотека СумДУ – школярам», в якому взяли участь 1 635 учнів з сімнадцяти шкіл м. Суми.

Масові заходи Літературної вітальні, медичної бібліотеки та філії бібліотеки у 2017 р. відвідало 19 365 (16 135) користувачів. Заходи проводились згідно зі «Зведеним планом масової роботи бібліотеки на 2017 рік».

Робота проводилася за такими напрямками:

1. Демократизація суспільства, відродження національної культури, історія України, міжнародні відносини та зовнішня політика України (31 захід).
2. Мова та культура мови (16 заходів).
3. Мораль, релігія, філософія, право, етика, здоровий спосіб життя (50 заходів).
4. Економіка (12 заходів).
5. Екологія (14 заходів).
6. Медицина й історія медицини (23 заходи).
7. Краєзнавство (13 заходів).
8. Художня література (53 заходи).
9. Мистецтво, музика, театр (15 заходів).
10. Популяризація літератури на допомогу навчальному процесу (36 заходів).
11. Популяризація нових надходжень (17 заходів).

Культурно-просвітницька робота бібліотеки спрямована на розвиток

національно-патріотичного виховання: формування поваги до Батьківщини, національної самосвідомості й гідності, шанобливого ставлення до рідної мови, культури.

З метою популяризації фонду цінних видань було проведено 16 заходів: літературні години, огляди; застосовано нові форми роботи – літературне кафе, арт-огляд, арт-колаж та ін. Бібліотека, маючи у своєму фонді раритетний примірник факсимільного видання Пересопницького Євангеліє, провела 8 заходів «Пересопницьке Євангеліє – визначна рукописна пам'ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI ст.», з переглядом фільму «Пересопницьке Євангеліє – видатна пам'ятка українського відродження», що став переможцем XII Київського Міжнародного фестивалю документальних фільмів «КІНОЛІТОПИС-2013» в номінації «Фільми духовної тематики» (Україна, м. Суми, СумДУ); огляд літератури «Все про Пересопницьке Євангеліє». Видання також популяризували у заходах, присвячених «Міжнародному дню рідної мови», «Дню української писемності та мови» та на літературному вечорі «Грані великого таланту» до 203-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка, у заходах до Дня українського козацтва (заходи відвідало 540 сумських школярів та 1 487 студентів СумДУ).

У бібліотеці організована експозиція «Незалежна і єдина, будь навіки, Україно». Матеріали для експозиції передані студентами СумДУ-учасниками АТО.

У рамках національно-патріотичного виховання, формування громадської та національної самосвідомості студентської молоді проведені заходи: година історії сучасної України "Пам'яті Героїв Небесної Сотні"; до 20 лютого – Дня Героїв Небесної Сотні – згідно з указом Президента України Петра Порошенка від 11.02.2015 р.; літературна година "Територія гідності" з переглядом відео- та кінохроніки подій 18-20 лютого 2014 року на Майдані Незалежності та вул. Інститутській м. Києва.

До Дня Гідності та Свободи проведено літературно-історичні години "Українці – нація героїв" з оглядом експозиції «Незалежна і єдина, будь навіки, Україно» (матеріали для експозиції передані студентами СумДУ-учасниками АТО, а книги – з фонду бібліотеки; відвідали 304 студенти та 185 школярів), «Україна гідна свободи» (обговорення періодичних видань, документальної та художньої літератури, присвяченої героям Небесної сотні та воїнам АТО; презентація збірки віршів «Напиши про війну», що містить твори 47 воїнів і волонтерів АТО з усіх куточків України; відвідали 804 студенти та 485 школярів).

Із циклу "Бібліотечний кінозал" було організовано показ фільму "Їх – юних сміливців, лиш горстка була..." М. Боеслава, перегляд кіно- і фотодокументів української історії того часу, обговорення відомих і невідомих фактів бою під Крутами.

Бібліотека взяла участь у міжнародному мистецькому проєкті «Ніч музеїв» із виставкою «Із художньої колекції Сумського державного університету» (твори 4 польських та 15 українських митців).

У 2017 році спільно зі студентським самоврядуванням СумДУ на всіх бібліотечних майданчиках (Центральна бібліотека, бібліотека Медінституту, філія бібліотеки) під гаслом «Студентство та бібліотека – територія єдності» було проведено Книжкове свято до Всеукраїнського дня бібліотек. Було застосовано нові сучасні форми роботи: інформаційно-пізнавальні квести, флешмоб «Бібліотека@ – світ нових можливостей!», "Читацька вечірка" з вікторинами, конкурсами, літературними загадками, міні-виставою «Читаць-мрія», нагородженням кращого читача бібліотеки у номінаціях: студент, викладач, співробітник; віртуальна подорож найнезвичайнішими бібліотеками світу «Із історії книг та бібліотек: сучасне і минуле».

У 2017 році вперше бібліотека взяла участь у загальноуніверситетському заході для студентів першого курсу «Ярмарок інтересів» з актуальною інтерактивною програмою «Читати – це цікаво!», бібліопригодами, виставками-адвайзерами, бібліоквестом та корисними призами.

Бібліотека співпрацює з Науковим товариством студентів, аспірантів та молодих вчених (зустрічі, наукові квести та ін.), з кафедрами усіх факультетів університету: запрошує вчених, викладачів, творчих особистостей до спілкування зі студентством.